

τελευτησάσης αὐτῆς καὶ περὶ τὴν ταφὴν αὐτῆς ἔδα-
πάνησε· καὶ συνέβη τελευτησάσης τῆς γαμετῆς αὐτοῦ
τὸν πατέρα αὐτῆς ἐπαναλαβεῖν τὴν προῖκα· ἦν γὰρ
τυχὸν ἐκ τοῦ πατρὸς δοθεῖσα ἢ προῖξ. προσῆλθε
τοῖσιν οὗτος ὁ ἀνὴρ βασιλεῖ ἀναλαβεῖν βουλόμενος,
ἄπερ ἀνάλωσε περὶ τὴν νόσον καὶ περὶ τὴν ταφὴν
τῆς γαμετῆς αὐτοῦ· καὶ ἀντέγραψεν αὐτῷ ὁ βασι-
λεὺς οὕτως· ἄτινα εἰς τὴν γαμετὴν σου νοσήσασαν
ἀνάλωσας, οὐκ ἀπὸ τοῦ πενθιροῦ τοῦ σοῦ ἀπαιτεῖν,
ἀλλὰ τῇ διαθήσει τῇ σῇ ὀφείλεις καταλογίσασθαι. εἰς
τὴν ταφὴν δὲ αὐτῆς δηλαδὴ, εἴ τι τούτου ἔνεκα ὡς
μέλλον ἀναλαμβάνειν ἀνάλωσας, τὸν πατέρα, πρὸς
ὃν ἢ προῖξ ἐπανῆλθε, νομίμως μεθοδεύεις.

τητικῷ λογισμῷ τοῦτο ἐποίησεν. ἀνάγν. βι. γ' τί. λα' ε)
διατ. δ' καὶ τί. μδ' ι) διατ. γ' καὶ βι. ε' τί. β' διατ. θ'.

Θαλειλαίου. σῆ. τωσ, ὅτι ὅσα περὶ νόσον γαμετῆς ὁ
ἀνὴρ δαπανῆσει, προεὐληπταί διαθέσει ἀνδρὸς δαπανῶν, καὶ
οὐ δύναται τούτων ἔχειν ἀπαιτήσιν· εἰ μὲντοι εἰς ἄλλα πρά-
γματα αὐτῆς ἀνάλωσει, τυχὸν εἰς δικὰς ἀνηκούσας αὐτῆς, εἰς
ἐπιμέλειαν πραγμάτων αὐτῆς ἐξωπροίκων, ἀργεῖ ὁ τῆς γαμετῆς
διαθήσεως λογισμὸς. ἴδου γὰρ ἢ διατ. νοσήματος τῆς γυναικὸς
ἐμνημόνευσε, καὶ οὐκ εἶπεν οὕτως· ὅσα περὶ τὴν σὴν γαμετὴν
ἀνάλωσας, ἀλλὰ τῆς νόσου μνήμην ἐποίησεν.

ἠρώτ. ἄρα, εἰ καὶ περὶ τὴν νόσον αὐτῆς δαπ[ανῆσει ὁ
ἀνὴρ, ἀλλ' ὁμῶς] ἠβούλετο ταῦτα ἀναλαβεῖν, ἢ^{α)} καὶ ἐν[βρε]-
βείοις ἀνεγρόματοι τὰ δαπανήματα, δύναται αὐτὰ ἀπαιτῆσαι;
εἰ γὰρ ἐπὶ ἀμύνης καὶ μητρὸς τοῦ πατρ. ἢ^{β)} ἢ διατ. ἀπαιτεῖ-
σθαι τὰ παρ' αὐτῶν διαπανώμενα μαρτυρίας προϊούσης, μὴ
πολλῷ μάλλον ἐπὶ ἀνδρὸς; καὶ γὰρ δικαιότερος κρατήσει
τούτο το νομίμον, ἐπειδὴ οὐ τουαὐτῆ^{γ)} ἢ φύσις ἀπαιτεῖ διά-
θεσιν ἀνδρὸς περὶ τὴν γαμετὴν, ὁσπρ^{δ)} ἢ μητρὸς χρεωστῆ
τοῖς τέκνοις καὶ ἢ μίμη τοῖς ἐγγόνοις. εἴφωσ μὲν ἐπεχειρί-
σας νομίμων τὴν ἀνδρα, μὴδὲ εἰ προσμαρτύρηται περὶ τῶν
ἀναλωμάτων τούτων, δύνασθαι αὐτὰ ἀπαιτεῖν, ἐπειδὴ χρεωστῆ
καὶ ἄκων τρέφειν τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν ὁ ἀνὴρ· μητρὸς δὲ τὰ
τέκνα ἢ μίμη τοῖς ἐγγόνοις αὐτῆς οὐ χρεωστῆ ἀκουσα ἀπο-
τρέφειν.

οὐδ' μόνον τὰ εἰς αὐτὴν τὴν προκομιδὴν δαπανώμενα δοκεῖ
ἑΑΝΕΡΙΣ CAUSA δαπανῶσθαι, ἀλλὰ γίνωσκε, ὅτι καὶ ὅσα^{ε)}
εἰς ἀγροασίαν τοῦ τόπου ἐν ᾧ θάπτεται τὸ σῶμα δεδαπά-
νηται, ἢ ἐπὶ ξένης τελευτήσαντος τινος ὅσα δίδονται εἰς τὸ
μετακομισθῆναι τὸ λείψανον, καὶ ταῦτα φόνεργις κίονα δοκεῖ
ἀπαρῶσθαι· εἰ μὲντοι τινὰ ἐδόθη ὑπὲρ τῆς προκομιδῆς
τοῦ λειψάνου, καὶ ταῦτα φόνεργις κίονα δοκεῖ δαπανῶσθαι.

εἰ γὰρ μηδεμίαν εἶχε τοῦ ἀναλαβεῖν προαίρεσιν, οὐ δύναται
ἀπαιτεῖν ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ὡς χαριζόμενος τῇ μνήμῃ τῆς γυναικὸς
ἐπέπαυσε. καὶ ἐπειδὴ ἀπρῶτον ὑπέθετο τὴν ἐνταφιασθεῖσαν
προῖκα, εἶπε RECEPTURUS SUMPTUS AB HEREDIBUS. ἢ γὰρ
ἐκ τῆς προῖκῆς προσδοκῆ παρακατάσχουσιν ἢ^{α)} ἀναλαβεῖν ὁ
ἀνὴρ, ὅσα δαπανῶν περὶ τὴν ταφὴν^{β)} τῆς πεποικισμένης αὐ-
τοῦ γαμετῆς, ἢ ἀπὸ τῶν κληρονομῶν προσδοκῆ ἀναλαμβάνειν,
εἴη ἢ ἀπρῶτος ἢ γυνή.

εἰ γὰρ κατέχει τὴν προῖκα ὁ ἀνὴρ, ἔξεστιν αὐτῷ ἐναγο-
μερῶν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ πενθιροῦ παρακατασχέειν τὰ ἀνα-
λώματα τῆς ταφῆς· ἢ ἐὰν ἐφθάσε καταβαλεῖν τὴν προῖκα τῷ
πενθιρῷ, δύναται καὶ ἀγωγὴν περὶ τοῦ δαπανήματος τῆς τα-
φῆς^{γ)} (κατὰ^{δ)} τοῦ πενθιροῦ αὐτοῦ κοινδικτίονον. καὶ οὐδὲ^{ε)}
ἀγαθόμοτος τοῦ κοινδικτίονον οὐδὲ φρονεματικῆς λοιπὸν τρακταῖ-
σεται ἀγωγή. πάλιν οὖν καὶ ἀσφαλῶς ὁ τὴν διατ. ὑπαγο-
σάμενος καὶ περὶ ταφῆς διαλεγόμενος οὐκ ἔδωκε τὴν φρονεμα-
τικῆν ἀγωγήν, εἰδὼς ὅτι ἢ^{ε)} παρακατάσχουσιν εἶχε ὁ ἀνὴρ,

in funus eius impendit. Mortua uxore accidit, ut
pater eius dotem reciperet: forte enim dos erat pro-
fectitia. Maritus igitur principem adiit desiderans
recipere sumtus, quos in morbum et funus uxoris
suae fecerat: eique princeps ita rescripsit: Quae in
uxorem tuam aegram erogasti, non a socero tuo re-
petere, sed affectioni tuae debes imputare. In funus
sane eius, si quid eo nomine quasi recepturus ero-
gasti, patrem, ad quem dos rediit, iure convenis.

piendi id fecit. Lege lib. III tit. 31 const. 4 et tit. 44
const. 3 et lib. V tit. 2 (12!) const. 9

33. *Thal. Thalelaei* [παράγγ. ad l. 13 verb: aegram].
Nota igitur, maritum, si in morbum uxoris impenderit,
haec eum praesumi impendisse affectione maritali, nec
habere eorum repetitionem: si quid vero in alias res
eius impenderit, veluti in lites ad eam pertinentes [vel]
ad curam rerum paraphernalium, affectus nuptialis ratio
cessat. Ecce enim const. morbum uxoris memoravit,
nec dixit „quae in uxorem tuam erogasti“, sed morbi
mentionem fecit.

34. [*Thal. ἐρωταπόρο. ad l. 13*]. *Quaes.* An maritus,
licet in morbum eius erogaverit, si tamen sumtus reci-
pere voluerit atque etiam in brevibus notaverit, repe-
tere eos potest? Quom etiam, si avia vel mater erogav-
erit, sumtus ab iis facti, si denuntiatio praecesserit,
peti possint, nonne multo magis, si maritus erogaverit?
Nam maiore aequitate hoc ius obtinebit, quum a marito
natura non tantum adversus uxorem affectum exigit,
quam mater liberis vel avia nepotibus debeat? — Recte
quidem suspicatus es, maritum, etiamsi de his sumtibus
denuntiaverit, eos tamen petere non posse; nimirum
maritus etiam invitus uxorem suam alere debet: mater
autem liberos vel avia nepotes invita alere non opus
habet.

35. [*Thal. παράγγ. ad l. 13 verb: In funus*]. Non
solum ea, quae in ipsum funus erogantur, funeris causa
erogari videntur, sed scias etiam ea funeris causa ero-
gari videri, quae erogata sunt ad comparandum locum,
in quo corpus humetur, vel, si quis peregre mortuus sit,
quae dantur ad corpus transportandum: sed et si vecti-
galia praestita sunt pro transvehendo corpore, etiam
haec funeris causa erogari videntur.

36. [*Thal. παράγγ. ad l. 13 verb: quasi receptu-
rus*]. Nam si recipiendi animus non habuit, petere
non potest, quod ab initio memoriae uxoris largiturus
erogavit. Et quum mulier humata indotata esse statu-
atur, dixit: *recepturus sumptus ab heredibus*. Aut enim
dote retenta recipere vult, si quid impendit in funus
dotatae uxoris, aut, si mulier indotata sit, ab heredibus
se recepturum sperat.

37. [*Thal. παράγγ. ad l. 13 verb: ad quem dos
rediit*]. Maritus enim, si dotem teneat et propterea
a socero conveniatur, sumtus in funus factos retinere
potest: aut si dotem socero iam solvit, actionem pro-
pter sumtus in funus factos adversus socerum habet,
scilicet conditionem. Et quum conditio non (?) com-
petit, etiam de funeraticia actione sermo esse non
potest. Recte igitur et non temere, qui constitutionem
suggessit, quum de funere ageret, non dedit funerati-

β) Cod. λα'.
γ) Cod. μα'.

δ) Cod. ε'.

ε) Sic Codex: omnino corrupte: legerim μητρὸς δαπα-
νησάσης ἀπαιτεῖται. Namque et verbum διατ. ambiguae
locutionis est.

α) Cod. σῆτος αὐτῆρ.

β) Cod. ὡς ἦν.

Ζαχαρ. Basil. Suppl.

γ) Cod. ὅτι habet et iungit sequentia responsioni ante-
cedenti.

δ) Vide schol. f. II. 339 Fabr. apud Heimb. p. 222.

α) Malim παρακατασχέσει pro παρακατάσχουσιν ἢ.

β) Cod. γαμετῆρ habet.

γ) Cod. παρ'.

δ) Hoc οὐδὲ abundare videtur.

ε) Cod. ἢ.

L. 14. ιδ'. Ἐχων τις γαμετὴν ἐντεταλατό τιμὴν διοικήσαι
C. II. 18. καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ καὶ τὰ τῆς γαμετῆς αὐτοῦ πράγ-
ματα. [δὲ κατὰ ἐντολὴν τοῦ ἀνδρὸς διοικήσας τὰ
τῆς γαμετῆς αὐτοῦ πράγματα.]⁸⁷⁾ καὶ ἴσως ἀπει-
λούσης τῆς γαμετῆς ἐνάγειν αὐτῷ, προσῆλθε βασιλεῖ
τὸ γεγονός ἐξηγοίμενος καὶ παρακαλῶν μὴ ἐναχθῆ-
ναι παρὰ τῆς γαμετῆς τοῦ ἐντεταλαμένου αὐτῷ· πρὸς
ὃν ἀντέγραψεν ὁ βασιλεὺς οὕτως· ἐὰν τῇ ἐντολῇ
μόνον τοῦ ἀνδρὸς ἀκολουθήσας τὰ πράγματα ἐκα-
τέρων⁸⁸⁾ ἀγάγῃς, καὶ τὰ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὰ τῆς
γυναίκος, ἀγωγὴ σοὶ καὶ ἐκείνῃ⁸⁹⁾ ὁμοιβῶν ἢ περὶ
τῆς διοικήσεως τῶν πραγμάτων κινουμένη δοθήσεται
κατὰ σοῦ. ἐκείνῃ δὲ τῷ ἀνδρὶ, ὃς ἐντεταλατό σοι,
κατὰ σοῦ ἢ περὶ ἐντολῆς ἐστὶν ἀγωγή· ἀλλὰ καὶ
σοὶ τῷ διοικήσαντι κατὰ τοῦ ἐντεταλαμένου σοὶ ἔσται
ἢ ἐναντία, ἐὰν τυχὸν διοικῶν ὑπερανάλωσας οἴκοθεν
περὶ ταύτην τὴν διοίκησιν.

L. 15. ιε'. Ἐγμὲ τις γυναῖκα θυγατέρας ἔχουσαν ἐκ
C. eod. προτέρου ἀνδρὸς. πατρὸς οὖν γενόμενος τῶν θυ-
γατέρων τῆς γαμετῆς αὐτοῦ ἀνάλωσε περὶ αὐτὰς,
ἀλλὰ καὶ μισθοὺς δέδωκε τοῖς διδασκάλοις, παρ' ὧν
τυχὸν ἐμάνθανον γράμματα ἢ τινα ἄλλην τέχνην αἰ-
προγοῦναι αὐτοῦ. μετὰ ταῦτα ἠβούλετο ἀπαιτῆσαι
τὰ δαπανήματα ταῦτα, καὶ ἀντέγραψε πρὸς αὐτὸν ἢ
διάταξις οὕτως· εἰ πατρικῇ διαθήσει τὰς σὰς προ-
γονὸς ἔθρεψας ἢ μισθοὺς ὑπὲρ αὐτῶν τινὰς τοῖς
διδασκάλοις κατέβαλες, τούτου τοῦ ἀναλωματός σοι
οὐδέμια ἐπαναλήψεις ἔσται. εἰ δὲ ὡς ἀναληφόμενος
ταῦτα, ὑπὲρ ἐδαπάνησας, ἀνάλωσας, τὴν περὶ τῆς
διοικήσεως τῶν πραγμάτων ἀγωγὴν ἀφείλεις κινήσῃ.

L. 16. ις'. Ἀδελφὸς ἢ ἀπ' ἐναντιοῦ τὴν διοίκησιν τῶν
C. eod. πραγμάτων πρώτων τῆς ἰδίας ἀδελφῆς συνετέλεσεν
ὑπὲρ αὐτῆς τὰ δημόσια τελέσματα, ἢ ἐντεταλαμένης
αὐτῷ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ ἢ παρακαλεσάσης αὐτὸν
τοῦτο ἐποίησε. καὶ βουλομένῳ αὐτῷ ἀπαιτῆσαι τὰ
δαπανηθέντα ἀντέγραψε ὁ βασιλεὺς οὕτως· εἰ τὴν

εἰ^{f)} νέμεται τὴν προῖκα, ἢ κοινδικίως ὁμοῖζει αὐτῷ. τελειο-
τέρως δὲ τὰ περὶ τῶν τοιούτων δαπανημάτων ἀνάμεινον οὖν
θεῶ μαθεῖν ἐν τῷ τελευταίῳ τί. τοῦ γ' βί. τοῦ κώδ.

τῆς^{g)} ἐπίδ'. τῆς οἰκίας διαβεβαιώσεως. ὁ γὰρ ἀνὴρ ἐνε-
τέτατο αὐτῷ διοικήσαι καὶ τὰ ἐμὰ καὶ τῆς γαμετῆς ἐμοῦ
πράγματα, καὶ τούτῳ τῷ μανδᾶτῳ παρακολουθήσας καὶ τὰ
ἐκείνων διακήσεν, ἠδύνατο [κινεῖν] κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἢ τῆς
[γαμετῆς] τὴν νεγοτιογετόρουμ, ἐπειδὴ ἐντεταλαμένος ἐκείνος
ἐτέρῳ τὴν διοίκησιν αὐτὸς ἐδόκει πρωτοτύπως διοικεῖν καὶ
ἔνοχος ἢ τῇ διεκτᾶ νεγοτιοροῦμ.

ση. ἐκ τῆς διατ. ὅτι καὶ ὁ πατρὸς προσεήλπει εὐνοίᾳ
τῇ περὶ τοὺς προγόνους αὐτοῦ δαπανᾶν καὶ τὰ εἰς ἀποτροφᾶς
αὐτῶν δαπανώμενα καὶ τὰ τοῖς διδασκάλοις αὐτῶν παρεχό-
μενα. ἀπέλει αὐτὸν ἐβάρυνεν ἢ διατ. ἀποδείξει, ὅτι διάθεσιν
εἶχε καὶ ἔνοιαν τοῦ ἀναλαβεῖν ἄπερ ἐδαπάνησε περὶ τοὺς
ἰδίους προγόνους. ἐπειδὴ δὲ τὴν νεγοτιοροῦμ γεστοροῦμ δέ-
δωκεν ἢ διατ., ὑποθέσθαι^{h)} δεῖ, ὅτι ἐφηβοὶ ἦσαν οἱ προγόνου·
ἐπεὶ εἰς ὅσον ἐγένοντο πλουσιώτεροι, ἠδύνατο ἀπαιτεῖν αὐτοὺς
ὁ πατρὸς· ἀλλὰ εἶπον ἐφηβὸς χοῖναι θεματίσαι αὐτοὺς,
ἵνα καὶ δι... ὁμῆ... καὶ πάντα τὰ δαπανήματα περὶ αὐτοὺς
ἀπαιτηθῶσιν.ⁱ⁾

καὶ ἀδελφοὶ κατὰ ἀδελφῶν κινῶσι τὴν νεγοτιοροῦμ γεστο-
ροῦμ. ὁμοίως φησὶν ἢ γ' διατ. τοῦ παρόντος τί.

XIV. Quidam uxorem habens mandaverat alicui,
ut tam ipsius quam uxoris negotia gereret. Qui
mandatu mariti res uxoris eius gesserat, quae forte
etiam acturam se contra eum minata erat, principem
adiit, rem gestam exponens et desiderans, ne ab uxore
mandantis conveniretur: eique princeps ita rescripsit:
Si mandatum solius mariti sequutus, utriusque nego-
tia gessisti, tam mariti quam uxoris, tam tibi quam
ei invicem negotiorum gestorum adversus te dabitur
actio. Viro autem, qui tibi mandavit, adversus te
mandati actio est; sed et tibi, qui gessisti, adversus
mandantem contraria erit, si quid forte de tuo in re
gerenda supererogasti.

XV. Quidam uxorem duxerat filias ex priore
viro habentem. Vitricus igitur factus filiarum uxoris
suae quaedam in eas erogaverat, sed et mercedes ma-
gistris dederat, qui forte prima elementa aut aliam
quandam artem privignas eius docuerant. Postea hos
sumtus repetere volebat, et ad eum constitutio ita
rescripsit: Si paterno affectu privignas tuas aluisti
seu mercedes pro his aliquas magistris expendisti,
eius erogationis nulla tibi repetitio erit. Quodsi
repetiturus ea, quae impendisti, erogasti, negotiorum
gestorum tibi intendenda actio est.

XVI. Frater vel ultro negotia sororis suae ge-
rens vectigalia publica pro ea solvit, vel sorore ipsi
mandante sive rogante eum id fecit. Quumque re-
petere sumtus vellet, princeps ei in hunc modum
rescripsit: Si negotium sororis tuae gerens pro ea
tributa solvisti, vel mandante ea vel rogante id fecisti,

ciam actionem, quum sciret maritum aut retentionem
habere, si dotem possideat, aut conditionem ei com-
petere. Perfectius autem, quae ad hos sumtus perti-
nent, infra cum Deo disces tit. ultimo lib. III Codicis.

38. [? ad l. 14]. — vir ei mandavit, ut et mea et
uxoris meae negotia gereret, et hoc mandatum sequutus
utriusque negotia gessit; negotiorum gestorum agere
potuit adversus maritum vel uxorem, quoniam ille, dum
alteri negotia gerere mandat, ipse principaliter negotia
gerere videbatur et directae negotiorum actioni ob-
noxius erat.

39. [Thal. παραγγ. ad l. 15 verb: paterno affectu].
Nota ex hac const., etiam vitricum praesum. affectu
erga privignos suos erogare quae ad victum eorum et
quae magistris eorum praestantur. Itaque ipsi constitutio
onus dedit probandi, se contemplationem et animum
sumtum in privignos recipiendorum habuisse. Quoties
autem const. negotiorum gestorum dedit, supponendum
est, privignos adultos fuisse: alioquin vitricus id, in
quantum locupletiores facti sunt, exigere poterat: aliter
dixi eos pro adultis habendos esse, ut et... et
omnes sumtus in eos erogati repeti possint.

40. [Theod. l. 16]. Etiam fratres adversus sorores
negotiorum gestorum agunt. Similiter loquitur const. 3
huius tit.

87) Inclusive librarius omiserat.

88) Expl. fol. 186. 193. Inc. fol. 195. 200.

f) Cod. γ.

g) Totum hoc scholium prorsus non intelligo.

89) Cod. ἐκείνῃ.

h) Vide schol. g. II. 340 Fabr. apud Heimb. p. 228.

i) Expl. fol. 186. 193. Inc. fol. 195. 200.

διοίκησιν τῶν πραγμάτων τῆς σῆς ἀδελφῆς χειρίζων ὑπὲρ αὐτῆς τὰ δημόσια κατέβαλες, ἢ ἐπιτελλομένης αὐτῆς ἢ πυρακαλούσης σὲ τοῦτο ἐποίησας, διὰ τῆς περὶ διοικήσεως τῶν πραγμάτων ἀγωγῆς ἢ τῆς περὶ ἐντολῆς τοῦτο, ὅπερ ἂν καταβεβλημένοι σὲ οὐσταίης, ὀναλαβεῖν δύνασαι.

ιζ'.⁹⁰) Ἐφίβου κόρης πρόγραμμα διοικήσας κουράτωρ ἐτελεύτησεν ἐπὶ τισι κληρονόμοις. οἱ τοῦ κουράτωρος κληρονόμοι νομίσαντες καὶ ἑαυτοὺς κουράτωρας εἶναι τῆς νεωτέρας ἐξεποίησαν αὐτῆς πρόγραμμα. προσῆλθε τοῖνυν κατ' αὐτῶν ἡ νεωτέρα καὶ μεμφομένη τῆν ἐκποίησιν καὶ θέλουσα λόγους αὐτοὺς ἀπαιτῆσαι τῆς διοικήσεως. ἀντέγραψεν οὖν πρὸς αὐτὴν ἡ διάταξις οὕτως· καὶ κουράτωρ τοὺς κληρονόμους διὰ τῆς περὶ τῆς διοικήσεως τῶν πραγμάτων ἀγωγῆς ἐναγομένους καὶ δόλον καὶ μεγάλην ἀμέλειαν χρεωστῆν ὁμολόγηται· καὶ οὐδὲ εἰς αὐτοὺς τὸ ὑφείκτιον τῆς διοικήσεως παραπεμφθῆναι, καὶ διὰ τοῦτο μηδεμίαν τοῦ ἐκποιεῖν αὐτοὺς τὰ πρόγραμμα τῆς νεωτέρας ἐξουσίαν ἐσχέκειναι ὁμολόγηται.

ιη'.⁹¹) Ἡνάγκασέ τις τινὰ διοικῆσαι τὰ αὐτοῦ πρόγραμμα. οὗτος ὁ διοικῆσας πολλὰ ἀνάλωσεν οἰκοφθεν περὶ ταύτην τὴν διοίκησιν, καὶ προσῆλθε βασιλεὺς βουλόμενος μὴ μόνον ὅσα ὑπερανάλωσεν ἀπαιτῆσαι, ἀλλὰ καὶ τόκους αὐτῶν. ἀντιγράφει τοῖνυν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ γενικοῦ κανόνος ἀρξίμενος οὕτως· τῶν γενομένων ἀναλωμάτων⁹²) ἐπὶ διοικήσει πράγματος ἀλλοτρίου τόκους παρέχεσθαι, ἢ καλῆ πίστις συνεβούλευσεν. ὅτι νομίμως δύνασαι χρῆσασθαι κατ' ἐκείνων, ὧν τῇ ἀνάγκῃ συνηλάθης τὰ πρόγραμμα αὐτῶν διοικῆσαι, κινῶν κατ' αὐτῶν τὴν περὶ διοική-

Θαλαλαίου. σῆ.^κ) ὅτι καὶ τὸ εἰπεῖν· παρακαλῶ σε τόδε ποιῆσαι, τίπτει τὴν μανδᾶτι κατὰ τοῦ παρακαλέσαντος. καὶ γὰρ καὶ ἐν τῷ 5' τῶν δε φέβους ἀπὸ τοῦ· ἐνετίλω μοι, τέθεικε τὸ· ROGASTI ME UT TIBI HOS NUMOS MUTUOS DAREM καὶ τὰ ἐξῆς.

καλῶς ἡ διατ. κληρονόμων μεμνημένη δόλον μόνον καὶ λάταν κούλιαν εἶπεν αὐτοὺς ἀπαιτεῖσθαι. εἰ γὰρ καὶ ζῶντες οἱ κουράτωρες καὶ ἐπίτροποι ἐγκαλοῦνται ἀπὸ διλιγεντίας, ὅμοιοι οὗτων κληρονόμοι τῆν περὶ διλιγεντίας τοῦ τελευτησαντος ἐναγωγὴν οὐχ ὑπομένουσιν, ὡς εὐρήσεις ἐν τῷ ε' βί. τοῦ κώδ. τί. DE HEREDIBUS TUTORUM.

οὐδὲ γὰρ ὁ τοῦ ἐπιτρόπου μου κληρονόμος ἐπίτροπός μου ἐστίν, ἢ τοῦ κουράτωρός μου κληρονόμος κουράτωρ μου ἐστίν· πᾶσα γὰρ ἐπίτροπη καὶ πᾶσα κουρατωρεῖα σβέννυται τῇ τελευτῇ τῶν ἐπιτρόπων καὶ κουρατῶρων.

ἠρώτ. εἰ γὰρ παρεπέμφθη ἡ κουρατωρεῖα τοῖς κληρονόμοις, ἢ δύνατο πωλεῖν τὰ τῶν νέων πρόγραμμα; μὴ θάνατος ἐν τοῖς χρόνοις διακλητιανοῦ, οὐτινὸς ἐστίν ἡ διατ., χωρὶς κτημάτων καὶ προουσιῶν καὶ τῶν ἐν τοῖς κτήμασι γεωργῶν οἰκειῶν καὶ τὰ ἄλλα πρόγραμμα τῶν νέων καλῶς ἐπώλων οἱ κουράτωρες· σήμερον γὰρ ἀπὸ νεωρῆς διατ. κειμένης ἐν τῷ ε' βί. τοῦτου τοῦ κώδ. τί. οὐδὲ ἐν πρᾶγμα τοῦ νεωτέρου δύναται πωλεῖν κουράτωρ δεκτέτου χωρὶς.

Φεσδῶρον. καὶ τόκους ἀπαιτεῖ νεγοτιογετόρου. ὁμοίως κῆται ἐν τῇ κ' διατ. τοῦ παρόντος τί. καὶ ἐν τῷ δ' βί. τί. λβ' διατ. κβ'.

Θαλαλαίου. σῆ. ἐκ τῆς διατ. ὅτι ὅσπερ ὁ ἐκοινός διοικῆσας καὶ κινῶν τὴν κουρατῶριν νεγοτιογετόρου γεστόρου ἀπαιτεῖ τόκους ὡν ἀνάλωσεν, οὕτω¹) καὶ ὁ ἀνάγκῃ διοικήσας καὶ κινῶν δύναιται τοκοὺς ἀπαιτεῖν. ποίους δὲ τοκοὺς ἀπαιτεῖ, κείρον τοῖς ἐν τῷ κλίματι συχναζόντας ἢ ὀσους αὐτοὺς κατα-

negotiorum gestorum actione vel mandati id, quod solvisse te probaveris, recipere potes.

XVII. Curator negotia adultae gerens decessit L. 17. quibusdam heredibus relictis. Curatoris heredes ex- C. II. 18. stimantes, se quoque adultae curatores esse, res eius alienarunt. Adulta igitur principem adiit tum alienationem impugnans tum rationes administrationis ab iis sibi reddi desiderans. Ad eam igitur in hunc modum constitutio rescripsit: Curatoris etiam successores negotiorum gestorum conventos actione tam dolum quam latam culpam praestare debere convenit: nec ad eos officium administrationis transiisse, ideoque nullam alienandi eos res adultae potestatem habuisse convenit.

XVIII. Quidam aliquem compulit, ut negotia ipsius L. 18. gereret. Ille gestor in gerendis negotiis multa de suo C. eod. expendit, et principem adiit desiderans non solum ea quae supererogavit recipere, sed etiam usuras eorum. Rescribit igitur ei princeps in hunc modum a generali regula exorsus: Ob negotium alienum gestum sumtuum factorum usuras praestari, bona fides suasit. Quo iure uti potes contra eos, quorum necessitate compuisus es negotia eorum gerere, instituta adversus eos apud praesidem provinciae negotiorum gestorum actione.

41. *Thalaelaei* [παράγγ. ad l. 16 verb: vel rogante]. Nota, etiam ex his verbis „rogo te ut hoc facias“ nasci mandati actionem adversus eum, qui rogavit. Nam etiam lib. VI de rebus pro „mandasti mihi“ posuit: „rogasti me ut tibi hos numos mutuos darem“ et quae sequuntur.

42. [*Thal. παράγγ. ad l. 17 verb: tam dolum quam latam culpam*]. Recte const. dum heredum mentionem facit, dolum tantum et latam culpam ab iis exigi dixit. Nam licet vivi curatores et tutores etiam diligentiam praestare debeant, tamen heredes eorum ob diligentiam defuncti non conveniuntur, ut invenies lib. V Cod. tit. de heredibus tutorum.

43. [*Thal. παράγγ. ad l. 17 verb: nec — transire*]. Neque enim heres tutoris mei tutor meus est, nec curatoris mei heres curator meus: tutela enim omnis et omnis cura morte tutorum et curatorum extinguitur.

44. [*Thal. ἐρωτησάτωρ. ad l. 17*]. *Quaes.* Anne, si transmissa fuisset cura ad heredes, res minorum vendere potuissent? Discite. Temporibus Diocletiani, cuius est haec const., praeter praedia rustica et suburbana et familiam in illis rusticam alias res curatores vendere poterant. Hodie vero ex nova constitutione, quae posita est lib. V huius Cod. tit. 72, nullam omnino rem minoris sine decreto curator vendere potest.

45. *Theodori* [l. 18]. Negotiorum gestorum actio etiam usuras exigit. Idem dictum est const. 20 huius tit. et lib. IV tit. 32 const. 22 (24).

46. *Thalaelaei* [παράγγ. ad l. 18 verb: necessitate]. Nota ex hac const., sicuti is, qui sponte negotia gessit et contraria negotiorum gestorum agit, sumtuum erogatorum usuras petit, ita etiam, qui necessitate compulsus gessit et agit, usuras petere potest.

90) Cod. ιζ'.
91) Cod. ιζ'.

92) Expl. fol. 195. 200.

¹) Vilesis schol. h. II. 340 Fabr. apud Heimb. p. 223.

l) Cod. δ' τε.

σεως τῶν πραγμάτων ἀγωγὴν παρὰ τῷ ἄρχοντι τῆς ἐπαρχίας.

L. 19.
C. II. 18. Ἰθ'. Δύο κληρονόμων τινὶ γενομένων ὁ εἷς πέπρα-
κεν ἕξ ὀλοκλήρου κληρονομιαῖον πρᾶγμα καὶ τὸ τίμημα
ἔλαβεν. ὁ τούτου συγκληρονόμος ἔλεγε· δεκτὴν ἡγοῦ-
μαι τὴν παρὰ σοῦ γενομένην πρᾶσιν, καὶ δὲ μοι τὸ
ἕμισον τοῦ τιμήματος. δεχομένη τὴν τούτου πρότασιν
ἡ διάταξις ἀντέγραψεν οὕτως· ἀπὸ ἐνὸς κληρονόμου
ἕξ ὀλοκλήρου τοῦ πρᾶγματος ὡσανεὶ ἐπικοινὸν δο-
θέντος εἰς πρᾶσιν περὶ τοῦ τιμήματος ὁ συγκληρο-
νόμος τοῦ πεπρακτότος τὴν περὶ τῆς διοικήσεως ἀγω-
γὴν τῶν πραγμάτων, βεβαίαν ποιούμενος τὴν πρᾶσιν,
κινῆσαι δύναται.

L. 20.
C. eod. κ'. Ἐνέβαλέ τις ἑαυτὸν διοικήσει πραγμάτων τινός·
ἀλλὰ τινὰ μὲν τῶν πραγμάτων διώκησε, τινῶν δὲ
καθ' ἅπαξ οὐκ ἤψατο· διοικήσας δὲ τὸν ἄρξαντα αὐτῷ
χρόνον μετὰ ταῦτα ἀπέστη τῆς διοικήσεως. ἐνεκάλει
τοῖνν αὐτῷ ὁ τῶν πραγμάτων δεσπότης, καὶ ὅτι μὴ
πάντα διώκησε καὶ ὅτι ἀπέστη τῆς διοικήσεως, ὅτε
ἠβουλήθη· καὶ προσῆλθε βασιλεῖ περὶ τούτων τῶν
δύο καταμειψόμενος τοῦ διοικήσαντος. ὁ δὲ βασι-
λεὺς οὕτως ἠρξάτο τῆς πρὸς αὐτὸν ἀντιγραφῆς· οὐκ
ἔστιν ὁμοιος ἐπιτρόπῳ ἢ κορυάτῳ ὁ δίχην ἐντολῆς
πρᾶγμα ὀλλότριον ἐκουσίως διοικῶν· δηλαδὴ τοῖς
μὲν ἀνωτέροις (τουτέστι τοῖς ἐπιτρόποις καὶ κορυά-
τωρσιν) ἢ τῆς λειτουργίας ἀνάγκη τέλος τῆ διοικήσει
ἐπιπέσει (τουτέστι τῷ μὲν ἐπιτρόπῳ τὴν ἡβην⁹³)
τοῦ ἐπιτροπευομένου, τῷ κορυάτῳ τὸ πληρῶσαι
αὐτὸν τοὺς εἰκοσι πέντε ἔνιαυτοὺς), τοῦτ' ἂν τῷ διοι-
κῆτῃ τῶν πραγμάτων ἢ οἰκίᾳ βούλησις τὸ τέλος
ποιῆ τῆς διοικήσεως (τουτέστιν ὅτε βούλεται ἀφί-
σταται)· πάνν γὰρ ἰκανόν ἐστιν, ἐάν τις κἄν ἐν
ὀλίγοις διὰ τῶν τοῦ φίλου πραγμάτων πρόνοια γίνηται.
κατὰ ταῦτα τοῖνν περὶ τούτων μὲν, ἅτινα ὁ μήτε
ἐπιτροπος μήτε κορυάτωρ γενόμενος ἐκουσίως διώκη-
σεν, ὁπότε οὐ μόνον ὄλον καὶ μεγάλην ἀμέλειαν,
ἀλλὰ καὶ ἐπιμέλειαν παρέχειν ἀναγκάζεται, δύναται
παρὰ σοῦ ἐναχθῆναι· καὶ ταῦτα, ὅσα παρ' αὐτοῦ
χρεωστῆσθαι σοι φανερωθῆι, μετὰ τῶν τόκων συνω-
θεῖται ἀποδιδόναι σοι. περὶ δὲ τῶν λοιπῶν πραγμά-
των, ἅτινα διαφέροντα⁹⁴) παρὰ ἄλλων κατεχόμενα
οὐκ ἀπήτησεν ὁ διοικῆτῆς τῶν πραγμάτων σου, ἐπειδὴ
οὐδὲ τοῦ ἐνάγειν εἶχεν ἐξουσίαν διὰ τὸ τῆς παραγρα-
φῆς κώλυμα, ἐνάγεσθαι παρὰ σοῦ οὐ δύναται· καὶ
διὰ τοῦτο κατ' ἐκείνων, οἷς τὰ σὰ πρᾶγματα κατέχειν
λέγεις, ἐκβιβᾶσαι τὰς σὰς ἀγωγὰς ἀφίλεις.

L. 21.
C. eod. κα'. Πέτρου τινός πρᾶγματα διώκησαν δοῦλοι τῶν
συγγενῶν αὐτοῦ. τούτους τοὺς δοῦλους ἤλευθέρωσαν
οἱ δεσπότηαι αὐτῶν, οἱ συγγενεῖς πέτρον. ἤλθεν οὖν
πέτρος μεμψόμενος καὶ λέγων· ὅτι κακῶς ἤλευθε-
ρώσατε τοὺς δούλους μὲν ὑμῶν, διοικήσαντας δὲ τὰ
ἐμὰ πρᾶγματα· ἔδει γὰρ αὐτοὺς πρῶτον τοὺς λόγους

βῦλλει ἢ ὅσον ἤλευθέρωσε τὸν δεσπότην τῶν πραγμάτων,
ἐμαθες ἐν τῷ δε γεγοτὸς γέστις τῶν α'.^{m)}

οὐδὲνⁿ⁾ ἔξον εἶπεν ἡ διάτ. ἀλλὰ καὶ τὸ κείμενον ἐν τῷ
DE NEGOTIIS GESTIS τῶν πρώτων. σῆ. δὲ ἐκ τῆς διατ.

93) Heimb, conicit ἡ ἡβη.

m) Expl. fol. 195. 200.

n) Vide schol. I. II. 340 Fabr. apud Heimb. p. 225. —
Inc. fol. 154. Huius folii pars inferior deest: sed prioris

XIX. Quum alicui duo heredes extitissent, unus eorum rem hereditariam in solidum vendidit et pretium accepit. Coheres eius dixit: venditionem a te factam ratam habeo, itaque da mihi partem pretii dimidiam. Intentione eius admissa constitutio in hunc modum rescribit: Ab uno herede pro solido re veluti communi venundata de pretio coheres venditoris negotiorum gestorum, ratam faciens venditionem, agere potest.

XX. Negotiis alicuius gerendis aliquis sese imiscuit: et quaedam negotia gessit, quaedam omnino non attigit: et quum, quamdiu sibi collibuisset, administrasset, postea administrare desiit. Rerum igitur dominus de eo conquerebatur, et quod non omnia administrasset et quod administrare cessasset, quum voluisset: et principem adiit de his duobus conqurens adversus gestorem. Princeps autem rescriptum ad eum sic exorsus est: Tutori vel curatori similis non est, qui citra mandatam negotium alienum sponte gerit: quippe superioribus quidem (hoc est tutoribus et curatoribus) necessitas muneris administrationis finem imponit (hoc est tutori pubertatem eius, qui in tutela fuit, curatoris annum vicesimum quintum completum), huic negotiorum gestori propria voluntas administrationis finem facit (hoc est quum vult, desistit): abunde enim sufficit, si cui vel in paucis amici laboribus consulatur. Secundum haec igitur super his quidem, quae nec tutor nec curator constitutus ultro quis administravit, quum non tantum dolum et latam culpam, sed et diligentiam praestare debeat, a te conveniri potest: et ea, quae tibi ab eo deberi patuerit, cum usuris compellitur tibi reddere. De caeteris vero rebus, quas ad te pertinentes et ab aliis detentas rerum tuarum administrator non exegit, quia nec agendi facultatem habuit propter exceptionis obstaculum, a te conveniri non potest: et ideo adversus eos, quos res tuas tenere dicis, actiones tuas exercere debes.

XXI. Petri cuiusdam res servi cognatorum eius administraverunt. Hos servos domini eorum, iidemque Petri cognati, manumiserunt. Petrus igitur prodiit, deque his conquestus dicebat: Non iure servos vestros manumisistis, qui rem meam administraverunt: debebant enim prius rationes mihi reddere. Consti-

Quas vero usuras petat, utrum eas quae in ea regione frequentantur, an quas ipse praestitit, an a quibus dominum negotiorum liberavit, didicisti tit. de negotiis gestis τῶν πρώτων.

(Complura desiderantur.)

47. [Thal. παρ. ad l. 21 verb: servos suos]. Nihil novi dixit const., sed quod extat in tit. de negotiis ge-

94) Adde: σοι.

paginae pars inferior hodie ommissa scholia non continet. ita ut nihil scholorum in fine huius tit. desit.

ἑποστῆναι παρ' ἑμοῦ. ἀντιγράφει τοίνυν προς τὸν πέτρον ἢ διάταξις οὕτως· ἔάν οἱ⁹⁵⁾ συγγενεῖς σου τοὺς δούλους τοὺς ἰδίους ἤλευθέρωσαν, τοῦτο μόνον, ὃ διαβεβαιώσαι, ὅτι διώκησαν οὗτοι οἱ δούλοι τὰ σὰ πράγματα, ἐμποδίσαι τῇ τούτων ἐλευθερίᾳ οὐκ ἠδύνατο. εἰ δὲ λόγους ἀπαιτῆσαι βούλει τοὺς οἰκέτας τῆς διοικήσεως τῶν σῶν πραγμάτων, εἰδέναι ὀφείλεις, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐν δουλείᾳ διοικήσεως οὐ κατέχονται σοι μετὰ τὴν ἐλευθερίαν, εἰ μὴ ἔρα ἀδιακόπως ἐπέμειναν τῇ διοικήσει τῶν σῶν πραγμάτων καὶ συννημένη ἦν ἢ διοικήσις. ἔάν γὰρ διώκησαν μὲν, ὅτε ἦσαν οἰκέται, τὰ σὰ πράγματα, μετὰ δὲ τὴν ἐλευθερίαν ἀπέστησαν τῆς διοικήσεως, καὶ χρόνου⁹⁶⁾ μεταξὺ διαδραμόντος πάλιν ἐνέβαλον ἑαυτοὺς τῇ διοικήσει, ὥστε διακεχωρισμένην εἶναι τὴν ἐν καιρῷ δουλείας καὶ τὴν ἐν καιρῷ ἐλευθερίας διοίκησιν, οὐ δύνασαι λόγους ἀπαιτῆσαι, ἂν διώκησαν ἐν τῷ καιρῷ τῆς δουλείας.

κβ'. Οἱ πράγματα διοικοῦντες ἀλλότρια οὐκ ὑπόκεινται τοῖς τυχηροῖς, εἰ μὴ ἰδικὸν περὶ τούτων γένηται σύμφωνον. τούτῳ τῷ κανόνι καὶ πάντες οἱ νομικοὶ συντίθενται· ἐπ' οὐδεμίᾳ ἀγωγῆς τῶν καλῆ πίστει λέγουσι τὰ τυχηρὰ κινδυνεύεσθαι.

κγ'. Κατὰ τοῦ πράγματα διοικοῦντος ἀλλότρια οἰσθῆναι λόγῳ, οὐκ ἢ ἐκδικούσα ἴδια πράγματα ἀρμόζει ἀγωγή, ἀλλὰ προσωπική. πῦσαι γὰρ ἀπὸ διοικήσεως τιτούμεναι ἀγωγαὶ τέσσαρες μὲν εἰσι κατὰ τάξιν· ἢ περὶ ἐντολῆς, ἢ κατ' ἐπιτρόπων⁹⁷⁾, ἢ περὶ διοικήσεως πραγμάτων ἀλλοτρίων, ἢ περὶ πραγμάτων διοικηθέντων πρὸ τῆς ἐπιτροπῆς. πῦσαι δὲ αὗται προσωπικαὶ εἰσι, καὶ οὐδεμία αὐτῶν ὑπὸ τὴν ἐκδικούσαν ἴδια πράγματα ἀναφέρεται.

κδ'. Ἐξηγεῖτο παρὰ τοῖς παλαιοῖς, ἔάν τις διοικήσῃ πραγματικά τινος παραγγέλλοντος αὐτῷ μὴ διοικήσῃ, εἰ ἔρα ἔχει κατ' αὐτοῦ ἀγωγήν. λέγει οὖν ἢ διάταξις, ὅτι [δ]⁹⁸⁾ παραγγεληθεὶς οὐκ ἔχει οὐδεμίαν ἀγωγήν, κἂν καλῶς διοικήσῃ τὰ πράγματα, μετὰ τὸ παραγγεῖλαι αὐτῷ τὸν δεσπότην. ἔάν δὲ ἤδη διώκησῃ, καὶ μετὰ ταῦτα παραγγεληθῇ, εἰς ὅσα ἤδη διώκησεν, ἔχει κατ' αὐτοῦ ἀγωγήν.⁹⁹⁾

ταύτης ἐκείνο τὸ ξέρον, ὅτι καὶ ἐνθα τὰ τοῦ μὴ δεσπότην διοικεῖ δούλος, καὶ ἐν καιρῷ δουλείας καὶ μετὰ τὴν ἐλευθερίαν χώρα τῇ τῶν κινδύνων διαίρεσις. οἱ γὰρ νομικοὶ ἐπὶ τοῦ δεσποτικῆς διοικήσαντος ἐτρακταῖσαν πανταχοῦ τοῦτο τὸ θέμα· ἢ δὲ διατ. καὶ ἀλλότριον ὑποθέμενη τὸν οἰκέτην τὰ αὐτὰ ἐτρακταῖσε. πάνν ξέρον ἐστίν. σὴ. αὐτό.

¶ εὐδῶρου. ἢ νεγοτιογεστόρουμ περσοναλία ἐστίν.

τοῦ αὐτοῦ. ὁ διοικῶν τὰ τοῦ μὴ θέλοντος ἀλλὰ κωλύοντος αὐτὸν πράγματα οὐκ ἔχει τὴν νεγοτιογεστόρουμ, ἀπ' οὗ μᾶλλον δὴλονοῦ, ὡς ὁ πρωτότυπος ἀπαρέσκειται τῇ διοικήσει αὐτοῦ.

τὴ γὰρ; ὁ δεσπότης κατενόησεν ἐκ τοῦ διοικήσαντος πολλὰ διαπραγμάματα χρησίμως γενόμενα, εἴτα δολερῶς προσποιήσας γενομένης ἐκαλῆσεν αὐτὸν, ἵνα μὴδὲ τὰ προτερα διαπραγμάματα παρασχη;

tutio igitur ad Petrum in hunc modum rescribit: Si cognati tui servos suos manumiserunt, hoc solum, quod administrasse eos res tuas contendis, impedimento ipsorum libertati fieri non potuit. Si vero a servis rationes administrationis rerum tuarum exigere velis, scire debes, eos ob administrationem tempore servitutis gestam post libertatem tibi non teneri, nisi forte continuo perseveraverint in rerum tuarum administratione et connexa fuerit administratio. Nam si quidem, quum servi essent, res tuas administraverint, post libertatem autem administrationem deseruerint, et interiecto tempore rursus administrationi sese immiscuerint, ut separata sit tempore servitutis et tempore libertatis administratio, rationes eorum, quae tempore servitutis gesserunt, exigere non potes.

XXII. Negotia gerentes aliena casus fortuitos non praestant, nisi speciale de his pactum initum fuerit. L. 22. C. II. 18. in hanc regulam omnes quoque Iureconsulti consentiunt: in nulla, inquit, bonae fidei actione casus fortuiti praestantur.

XXIII. Adversus eum, qui quacunque ratione res alienas administravit, non rei vindicatio, sed personalis actio competit. Omnes enim actiones, quae ex administratione nascuntur, quatuor sunt: mandati, tutelae, negotiorum gestorum et protutelae. Hae autem omnes personales sunt, nec ulla earum ad actiones in rem refertur. L. 23. C. eod.

XXIV. Apud veteres dubitabatur, si quis negotia alicuius gesserit denuntiantis, ne gereret, an adversus eum haberet actionem. Ait igitur constitutio, eum, cui denuntiatum est, nullam actionem habere, licet bene negotia gesserit, postquam ei a domino denuntiatum est. Si vero iam administraverit, et postea ei denuntiatum sit, eorum nomine, quae iam gessit, adversus eum habet actionem. L. 24. C. eod.

stis τῶν πρώτων. Sed hoc novum ex hac const. nota, etiam tum, si non domini negotia servus administraret, et tempore servitutis et post manumissionem connexorum distinctioni locum esse. Nam iureconsulti quidem hoc fere exposuerant in eo, qui dominica negotia gerit: haec autem const. idem statuit, licet alienum servum supponat. Plane singulare est. Nota id.

48. *Theodori* [l. 23]. Negotiorum gestorum actio personalis est.

49. *Eiusdem* [l. 24]. Qui negotia nolentis et prohibentis gerit, negotiorum gestorum actionem non habet, ex quo nimirum resciverit, dominum administrationem eius recusare.

50. [*Thal. pars τοῦ κατὰ πόδας l. 24*]. Quid deinde, si dominus adspexerit ab administratore multas expensas utiliter factas esse, et tunc dolosa assimulatione habita eum prohibuerit, ut neque anteriores expensas praestaret?

(5) Inc. fol. 154 dimidiatum.

(6) Expl. pars superior paginae primae fol. 154.

(7) Medio hoc verbo incipit pagina secunda fol. 154.

98) Deest in Cod.

99) Expl. pars superior paginae secundae fol. 154.

Τ Ω Ν Β Α Σ Ι Λ Ι Κ Ω Ν

BIBLION OKTΩKAIΔEKATON.

BASILICORUM

LIBER XVIII.

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

Περὶ τῆς ἀγωγῆς τῆς κινουμένης κατὰ τοῦ προστήσαντος διοικεῖν τὸ ἴδιον ἐργαστήριον.

[Βι. ιδ' τῶν διγέσεων τί γ'. Βι. δ' τοῦ κώδ. τί. κέ'].

- L. 1. α'. Οὐλπιαν. Ὁ προβαλλόμενος προστιῶτα
D. XIV. 3. ἐργαστηρίου ἐνάγεται μὲν παρὰ τῶν συναλλαζάντων
αὐτῷ, οὐκ ἐνάγει δὲ αὐτοῖς, εἰ μὴ δοῦλος αὐτοῦ ἐστὶν
ὁ προσετιῶς τοῦ ἐργαστηρίου. εἰ δὲ δοῦλος ἀλλότριός
ἐστὶν ἢ ἐλεύθερος, ἔχει κατ' αὐτοῦ ἢ τοῦ δεσπότου
τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγῆν ἢ τὴν κατὰ πραγματευτῶν
ἀγωγῆν κινουμένην. ἔχει δὲ καὶ κατὰ τῶν συναλ-
λαζάντων τῷ προστιῶτι τοῦ ἐργαστηρίου.
- L. 2. β'. Γαῖ. Ἐνθα τὸ ἴδιον ἄλλως οὐ δύναται
D. eod. σῶσαι.
- L. 3. γ'. Οὐλπιαν.¹⁾ Προσετιῶς ἐστὶν ὁ ἐμπορίας
D. eod. χάριτι προστιῶς, εἴτε ἐν ἐργαστηρίῳ εἴτε καὶ μὴ.

κρυβλλου. ὁ ἔχων ἰνστιτούτορα^{a)} ἐνάγεται ὑπὸ τῶν
συναλλάζαντων αὐτῷ. αὐτὸς δὲ, εἰ μὲν ἐστὶ δεσπότης αὐτοῦ,
[ὁρθῶς κινεῖ,] εἰ δὲ μὴ, κατὰ τοῦ ἰνστιτούτορος ἢ τοῦ δε-
σπότου αὐτοῦ κινεῖ εἰς ἐκχώρησιν. ἔχει δὲ καὶ τὴν οὐτιλίαν
ἐναγωγῆν μὴ δυνάμενος ἐκχωρηθῆναι.

ἀνάγν. τί. α' διγ. α' ε' καὶ [βι.] μζ' τί. ε' διγ. ε'.

στεφάνου. Ἐνθα ὁ τοῦ οἰκέτου δεσπότης ἢ ὁ νεγόπιον
χειρίζων ἐμὸν προβάλλεται αὐτὸν τοῦ ἡμετέρου ἐργαστηρίου
καὶ μαθῶν ἐγὼ ἡτοναβιεύσασα. τοῦτο γὰρ μινθῶνεις ἐν τῷ
ζ^{b)} διγ. τοῦ παρόντος τί. ἢ^{c)} ἡτοναβιεύων ἀναγκαῖα ἐστὶν,
οὐκ εἰς τὸ τεχνῆσαι αὐτῷ κατὰ τοῦ προβαλλομένου καὶ κατ'
αὐτοῦ τῷ προβαλλομένῳ^{d)} τὴν νεγοτιόρουμ γεσιόρουμ^{e)} τίτε-
ται γὰρ αὐτῇ καὶ ἡτοναβιεύσασα ἐπίτες^{f)} ἀλλὰ πρὸς τὸ κατέ-
χεσθαι αὐτὸν τοῖς συναλλαγμαῖς τοῦ προβληθέντος.

[στε]φάνου. τὴν ἀπὸ τῶν συναλλαγμάτων^{e)}

σῆ. f) οὐ οὐχ ἢ τραπεζῆα, ἀλλ' ὁ προβαλλόμενος τῆς
ἐμπορίας τὴν ἰνστιτούτορουμ εἰνάγει.

1) Inc. fol. 72. 71.

a) Sic Codex: similiter ἰνστι^{τι}ορα vel ἰνστιτούτορα totis
literis.

b) Cod. κζ'.

c) Cod. εἰ.

TITULUS I.

De actione, quae instituitur adversus eum, qui aliquem tabernae suae administrandae praeposuit.

[Lib. XIV Dig. tit. 3. — Lib. IV Cod. tit. 25.]

- I. *Ulpian.* Qui praeposuit institutorem tabernae, convenitur quidem ab his, qui cum eo contraxerunt, ipse autem adversus eos non agit, nisi qui praepositus est, servus eius sit. Si autem servus alienus sit vel homo liber, habet adversus eum vel dominum mandati vel negotiorum gestororum actionem. Habes autem et actionem in eos, qui cum institore contraxerunt.
- II. *Gai.* Si modo aliter rem suam servare non potest.
- III. *Ulpian.* Institor est, qui negotiationis causa praepositus est, sive in taberna sit praepositus sive non.

1. *Cyrilli* [l. 1. 2 D. XIV, 3]. Qui institorem habet, convenitur ab his, qui cum illo contraxerunt. Ipse autem, si quidem dominus eius est, directe agit, si non, adversus institorem vel dominum eius agit, ut actio ei cedatur; habet vero etiam utilem actionem, si cedi ei non possit.

2. [*Anon. ad l. 1 in fine*]. Lege tit. 1 dig. 1. 3 et lib. XLVI tit. 5 dig. 5.

3. *Stephani* [ad l. 1 verb: obligari^{ti}o]. Si dominus servi, vel qui negotium meum gerit, praeponat eum tabernae meae, et ego re cognita hoc ratum habuerim. Hoc enim discis in dig. 7 praesentis tituli. Ratihabitio autem necessaria est, non ad hoc, ut ipsi adversus praeponentem et praeponentem adversus ipsum negotiorum gestororum actio competat: haec enim etiam absque ratihabitione nascitur: sed ad hoc, ut contractibus praepositi teneatur.

4. *Stephani* [ad l. 1]. Actionem ex contractibus. (Nonnulla desiderantur.)

5. [*Steph. ad l. 3*]. Nota, non mensam, sed eum, qui negotiationi praepositus sit, institoriam introducere.

d) Cod. corrupte: αὐτῷ καὶ κατ' αὐτοῦ καταβαλλομένῳ.

e) Expl. fol. 154 dimidiatum.

f) Inc. fol. 72. 71.

δ'. [Παῦλ.] Πολλάκις γὰρ ἀπέρχονται πρὸς τιμίους ἀνθρώπους, κακῆ πωλοῦσι τὰ φορτία. τὴν οὖν ἀγωγὴν οὐκ ἀμείβει ὁ τόπος τοῦ πωλεῖν ἢ ἀνείσθαι.

[ε'.] Ulpia. Καὶ ὁ συναλλάξας ἐνοικολόγῳ ἢ τῷ ἐφροσῶτι οικοδομήματος ἢ ἀγορασίας σίτου ἢ ἐπὶ τῷ δανείζεσθαι ἢ γεωργεῖν ἢ πραγματεύεσθαι καὶ ἰνείσθαι ἀγρούς, εἰς ὀλόκληρον ἐνάγει τῷ προστήσαντι. προεστῶς γὰρ ἔστιν ὁ προεστῶς οἰασθήποτε πραγματείας.

Καὶ ὁ δοῦλον προστήσας τραπέζης ἐνάγεται.

Προεστῶς ἔστι καὶ ὁ περιάκτης καὶ ὁ μούλιον καὶ ὁ τοῦ κναμέως καὶ ὁ τοῦ ῥάπτου καὶ ὁ πανδοχεὺς καὶ ὁ δοῦλος ὁ παρὰ τοῦ ἐργαστηριακοῦ πεμφθεὶς ἐπὶ ξένης, ἐφ' ᾧ φορτία ἀνείσθαι καὶ στέλλειν αὐτῷ.

Εἰ δὲ καὶ [νεκρὸν] δοῦλος νεκροθά[πτου] ἀπο-

ἀδιάφορον εἶτε ἔχει ἐργαστήριον ὁ ἰσπιτοῦτωρ εἶτε μή. ἐὶ γὰρ συναλλάγμα σκοποῦμεν οὐ τὸν τόπον.

στεφάνου. καὶ ὅτε ἐργαστηρίῳ καὶ ὅτε ἐν οἴκῳ τῶν ἀγροζῶντων ποιεῖται τὰ συναλλάγματα, ἰσπιτοῦτωρ εἶναι δοκεῖ τῶς τίκει τὴν ἰσπιτοῦτοριάν κατὰ τοῦ προσησαμένου αὐτῶν.

κυρίλλου. πραγματείας διαφορὰ ἀπαριθμεῖται σοι, καὶ ὅτι ὁ νεκρὸν ἀποδύσας φούρτι καὶ ἰνιορῖάρομ κατχεται.

οἰκοδομη προ.....

ἡρώι. *) καὶ πῶς [τὸν προσιαθέντα ἐν]δέχ[εται] ἔνοχον ἐκ τοῦ ἐνοχίου] γενέσθαι, καὶ ἵνα ἀρμόσῃ κατὰ τοῦ προσησαμένου αὐτῶν [ἐπὶ τῷ δανείζειν] ἢ ἰσπιτοῦτορία; στεφάνου. θεράτισον, ὡς τις προσησαμένῳ τινα ἐπὶ τῷ δανείζειν, καὶ ἢ ἄλλο πρῶτος τις βουλευόμενος δανείσασθαι παρ' αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτῷ γραμματεῖον· καὶ τὰ μὲν νομίματα οὐκ ἔλαβε τῆς ἰσπιτοῦτορίας, ἐδελεγάτευσε δὲ αὐτὸν σεκοῦνδῳ τινι· ὁ δὲ σεκοῦνδος μὴ βουλούμενος πρὸς τὸ παρὸν λαμβάνειν [τὰ νομίματα] πρὸς ἀσφάλειαν οἰκίαν ἐζήτησεν ἐπερωτηθῆναι αὐτῷ [τὴν καταβολήν,] καὶ [οὕτως] εὐρίσκειται ἐνοχ[ο]π[οιηθῆς] ὁ προσιαθείς ἐπὶ τῷ δανείζειν καὶ ποιεῖ [τὴν ἰσπιτοῦτοριάν] κατὰ τοῦ προσησαμένου] ἰε' διγ. ε' καὶ ε' h).

..... προ — REDEMPTI) ἀνα.....
 τ .. ὡφεν ἀγοράς • ποιεῖ
 ὁ νόμος ὅτι καὶ τὰ UERR ἐργαστηρίου μὴ ἐποκειμῆν εἶται ἢ ἰσπιτοῦτορία κατὰ ἐνθα ὁ προ κατὰ τοῦ προσησα τῶν φορτ .. καὶ .. ὁ .. ὁ περὶ φορτ τίκει τὴν ἰσπιτοῦτοριάν αὐτ' τὴν ἐσθήτα ... ματ ...
 .. ε .. παραγραφόμενος ὁ στέφανος οὕτως·
 ντι ἐστὶ συναλλάγμα τὸ περιστέλλειν ...
 τέλλ ἀρμός χετ .. ὡς βι. μ' π. διγ. ε'

καὶ b) πῶς [δύνανται οἱ κληρονόμοι] μὴ νεμηθῆναι] ἔχων τὴν φούρτι; ὁ γὰρ μὴπω πρῶτος νεμηθεὶς οὐ δύναται ἐπεὶ τοῦ κληρονόμου τὴν φούρτι κτεῖν, ὡς ἔστι μαθεῖν ἐξ ὧν ὁ οὐκλικῶς ἐν τῷ [μ' βι. π. ἰθ' διγ. β' φησίν.] στεφάνου. δύνατον μὲν εἶναι εἰπεῖν, ὡς τῷ¹⁾ ἀγασθῆναι αὐτοῦς τῷ ἐσθήτος καὶ ἐπιτεῖσαι τῷ οἰκίῃ πρὸς τὸ περιστέλλειν τὸ

2) Heimb. νεκροθάπτης δοῦλος νεκροθάπτου νεκρῶν.

*) In Codice abbreviatio est, qualem typo expressit Heimbach. Basil. II p. 488 not. 7. Eam Fabrotus „ἡρώτης“ vel (rectius) „ἐρώτης“ legit. Ego vero „ἡρώτων“ significans crediderim; nempe auditores Stephani quaesiverunt. — Characterem h. interrogatio, quae hic legitur, a Fabroto et Heimbachio scripti I huius tituli subiecta est, unde nonnulla supplevi. Sed pertinet ad cap. V them. I verb. „ἐπὶ τῷ δανείζεσθαι“ sive potius ad I. 5 §. 2 D. h. t. verb. „pecuniis foenerandis“. Nimirum quaesiverunt, si quis aliquem pecuniam foeneri collocandis praeposuisset, quomodo is ex contractibus ab iustore initis conveniri posset. Scilicet institor

IV. Paul. Plerumque enim ad homines honestos L. 4. perveniunt, ibique merces vendunt. Actionem igitur D. XIV. 3. non mutat locus vendendi emendive.

V. Ulpia. Et qui cum insulario contrahit vel L. 5. pr. eo, qui aedificio praepositus est vel frumento coe- §. 1. 2. mendo vel pecuniis foenerandis vel agris colendis vel D. eod. mercaturis faciendis et agris coemendis, in solidum agit adversus eum, qui praeposuit. Institor enim est, qui cuicumque negotiationi praepositus est.

Et qui servum mensae praeposuit, convenitur. §. 3.

Institor etiam est circitor et mulio et fullonis §. 4—7. et sarcinatoris praepositus et stabularius et servus et tabernario peregre missus ad merces comparandas et remittendas ipsi.

Sed et si mortuum servus libitarius spoliaverit, § 8.

6. Cyr. [l. 3. 4]. Nihil interest, utrum tabernam institor habeat, nec ne. Contractum enim spectamus, non locum.

7. Stephani [ad l. 4 verb: locus vendendi]. Sive in taberna sive in aedibus institorum contractus fiant, institorii esse videntur: et pariunt institoriam adversus praeponentem.

8. Cyrilli [l. 5]. Negotiationis differentia enumeratur tibi, et quod is, qui mortuum spoliaverit, furti et iniuriarum teneatur.

9. [Steph. ad l. 5 §. 1]. Aedific.....

10. [Steph. ἐρωτησ. ad l. 5 §. 1]. Quaesiv. Et quomodo praepositus intelligitur e contrario obligatus fieri, ita ut adversus praeponentem competat institoria? Stephani. Pone aliquem praeposuisse foeneri exercendo, et venisse Primum quendam, qui mutuum pecuniam ab eo accipere vellet, et exposuisse illi cautionem: numes autem ab institore non accepisse, sed eum delegasse Secundo cuidam: Secundum autem, qui in praesenti nollet accipere pecuniam, in securitatem propriam quaesivisse promitti sibi solutionem; sic invenitur obligatus, qui praepositus est foeneri exercendo, et facit institoriam adversus praeponentem 15 dig. 5 et 5.

11. [Steph. ad l. 5 §. 8]. in adnotatione Stephanus sic: est contractus cooperire..... ut lib. XL tit. dig. 5

12. [Steph. ἐρωτησ. ad l. 5 §. 8]. Et quomodo possunt heredes, quum non possederint, furti actionem habere? Nam qui nunquam rem possedit, non potest rei subreptae nomine furti agere, sicuti disci potest ex his, quae Ulpianus in lib. XLVII tit. 19 dig. 2 dicit. Stephani. Potest dici possedisse eos, quod vestem

duntaxat pecuniam credere potest, ex mutuo autem huiusmodi ipse tantum actionem habet, non autem actio aliqua adversus eum nascitur: ideoque nec is, qui eum praeposuisset, institoria conveniri posse videbatur.

h) Vide l. 19 §. ult. D. h. t.

i) Hae literae: REDEMPTI indicant παραγραφῆν Stephani ad verba: „redempturisque faciendis“ in l. 5 §. 2 D. h. t.

k) Cf. schol. b. II. 350 Fabr. apud Heimb. p. 227.

l) Cod. τό.

δύσει, ἐνάγεται ὁ δεσπότης τῇ κατὰ τοῦ προεσιῶτος ἀγωγῇ, καὶ τῇ περὶ κλοπῆς³⁾ ἀγωγῇ καὶ τῇ περὶ ὑβρεως ἀγωγῇ.

L. 5. §. 9. D. XIV. 3. Ἀρτοποιὸς εἰώθει δοῦλον αὐτοῦ πέμπειν ἐν τινὶ τόπῳ πρὸς διάπρασιν ἄρτου· ὁ δὲ λαβὼν παρ' ἐμοῦ χρήματα ἐπὶ χορηγίᾳ ἐφύρασεν. ἐλέχεται μοι ὁ δεσπότης, εἴγε οὕτω λαμβάνειν ἐπετέτραπτο.

§. 10. Ἀποδημῶν κναφεὺς ᾗτησέ με τοῖς μαθηταῖς ἐπιτάττειν, οἷς τὸ ἐργαστήριον ἠντροπισμένον⁴⁾ παρέδωκε· καὶ μετὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ μαθητῆς δεξάμενος ἰμάτιον ἔφυγεν. εἰ μὲν ὡς φροντιστὴν εἰσέ με ὁ κναφεὺς, οὐκ ἐλέχεται· εἰ δὲ ὡς προεσιῶτα, ἐλέχεται. εἰ δὲ διεβεβαίωσατο τῷ διδόντι καλῶς πιστεύειν τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς, οὐ τῇ κατὰ τῶν προεσιῶτων ἀγωγῇ, ἀλλὰ τῇ περὶ μισθώσεως ἐλέχεται.

§. 11. Ἀπὸ μόνων τῶν προσφόρων τῇ προστασίᾳ κατέχεται ὁ προβαλλόμενος.

§. 13. Ὁ δανείζων τῷ προεσιῶτι ἀγορασίας ἢ ἐπὶ τῷ δοῦναι τὸ ἐνοίκιον τοῦ ἐργαστηρίου ἔχει κατὰ τοῦ προστήσαντος τοῦτον ἀγωγὴν, εἰ μὴ ἐκωλύθῃ δανείζεσθαι.⁵⁾

§. 14. 15. Καὶ ὁ δανείζων ἔλαιον τῷ ἐπιτραπέντι ἀγοράζειν καὶ πιπράσκειν ἔλαιον. καὶ ὁ διδοὺς αὐτῷ ἀρῶνα-

λείψανον, ἐνεμίθησαν· δυνατὸν δὲ καὶ αὐτῶν οὖσαν θεματίσαι τὴν ἐσθίην.

ἢ ῥώτ. ἄρα δὲ διὰ τοῦ κηδεῦσαι τὸν τεστάτορα προνεργάτευεν δοκοῦσι ἴμα ὡς κληρον αὐτ. πεποιθήσαν, ὡς ἐστὶ μαθεῖν ἐξ ὧν ὁ οὐλιπῶς ἐν τῷ κθ' διγ. φησὶν, ἐπειδὴ ὑβρίσθη ὁ τελευτήσας. εἰ μὲν γὰρ ... περὶ τὸ λείψανον τοῦ τεστάτορος καὶ ἄπειτ' (!) τῶν κηδεμ. . . καιτοιγε οὐ οὐ παραπέμπεται εἰς τοὺς κληρονόμους, ὡ[ς] ἔστι μαθεῖν] ὅσα γὰρ γίνονται περὶ τὸ σῶμα τοῦ τεστάτορος αὐτῶν τῶν κληρονόμων κ. καὶ α. ὑβρίων, ἐν ᾧ μετὰ τὴν αὐτῶν ἀδίτονα τὸ λείψανον ὑβρίσθη τοῦ τεστάτορος. εἰ γὰρ μὴ τῶν κληρονόμων ἀδίτευσάντων, καὶ οὕτω μὲν ἢ ἰνουργίῳ ἀμύνηται, οὐκοῦν δὲ τοῖς κληρονόμοις, ἀπερ γὰρ μὴ τῶν ἀδίτευσάντων, ἀλλὰ τῷ μὲν ἀσωμάτῳ τῆς κληρονομίας ἀμύνηται. δυνατὸν δὲ αὐτῶν κινεῖν ἀδίτευσάντες ὁ κληρονόμοι, ὡς ὁ οὐλιπῶς ἐν τῷ μς β. δεκάτῳ τί. διγ. ἄφησιν.

κν ρίλλου. εἰ ὁ ἀρτ[ο]πι[ο]ιδ[ο]ς ἔχει τινὰ παλοῦντα ἄρτον, καὶ οὗτος λαβὼν παρ' ἐμοῦ πρὸς χρῆμα .. ὅπερ ράζειν .. εχει ἢ προληψ. . . τοῦ ἐστὶ .. εἰ γὰρ .. ἀλλ. εἰ.

— πρὸς χρῆμα λαμβάνειν πο τευθῆ — εἰαι ἢ ὡς πρ ἐπετρεψε τῶ πιστευσαται ὡς φ .. οὐ μὴν καὶ πι τὴν φροντίδα ἐργαστηρ τήσῃται τρακαίξει ὅτι σι πωλεῖν μὴ οὐ δύναται ἀγοράζειν αὐτὸν π οὐ κατέχεται.

κν ρίλλου. δυνείσασθαι δύναται εἰ μὴ τοῦτο ἠρηγῶς ἐκωλύθη. εἰ δὲ προσε λαβὼν ἢ ἐνέχυρον κατέχεται εἰ μὴ · ε καταβαλεῖν ..

..... τὸ κατὰ π ἀκολουθ. . . τῇ ἀγορασίᾳ πῶς γὰρ ἀγοράζειν ἠδύνατο ὁ ὡ πεμπο .. τῇ προστασίᾳ.

ἀνω γνύμο υ. ἀνάγνωθι βι. . τοῦ κώδ. χωρὶς ἀρῶνα οὐ συνίσταται πρῶσις. ὁ δὲ ἀρῶνα ἀποδείξις ἐστὶ τοῦ συμφώνου ..

dominus institoria convenitur et furti et iniuriarum actione.

Pistor solitus erat servum suum in certum locum mittere ad vendendum panem: is vero accepta a me pecunia, ut panes praestaret, conturbavit. Tenetur mihi dominus, siquidem ita accipere illi fuerit permissum.

Fullo peregre proficiscens rogavit me, ut discipulis imperarem, quibus tabernam instructam tradiderat: et post eius profectionem discipulus accepto vestimento a fugit. Si quidem quasi procuratorem me reliquit fullo, non tenetur: sin quasi institorem, tenetur. Quodsi affirmaverit danti, recte credere discipulis suis, non institoria, sed locati tenetur.

Eorum tantum nomine, quae ad id, ad quod institor praepositus est, spectant, tenetur qui praeposuit.

Qui pecuniam credit institori ad emendum vel ad exsolvendam pensionem pro taberna praeposito, habet actionem adversus eum, qui illum praeposuit, nisi prohibitus fuit mutuari.

Et qui mutuum oleum dat ei, qui ad emendum vendendumve oleum praepositus est. Et qui ei dat

tetigerint et servo monstraverint ad corpus coopriendum; potest etiam fingi, vestem ipsorum fuisse.

13. [Steph. ἐρωτησ. ad l 5 § 8]. Quaesiv. Num funus testatoris curantes pro herede gerere videntur itaque tamquam hered. id fecerunt, sicuti discere est ex his, quae Ulpianus dig. 29 dicit, quoniam defunctus iniuria affectus est. nam si ... circa corpus testatoris tamen non non transmittitur ad heredes sicuti est discere nam quaecunque fiunt circa corpus testatoris ipsorum heredum iniuriam, si post adiam ab ipsis hereditatem corpus testatoris iniuria affectum est. Nam si heredes nondum adierint, iniuriarum quidem actio vel sic competit, non autem heredibus, quippe qui nondum adierint, sed hereditati iacenti competit. Heredes autem eam movere possunt, quum adierint, sicuti Ulpianus lib. XLVII tit. 10 dig. I dicit.

14. Cyrilli [l. 5 §. 9]. Si quem habeat pistor, qui panem vendat, isque a me acceperit ad usum — — — non tenetur.

15. Cyrilli [l. 5 §. 13—15]. mutuari potest, nisi hoc expresse prohibitum sit. Si vero vel pignus, tenetur, nisi solvere. || praepositione.

16. Anonymi [ad l. 5 §. 15]. Lege lib. ... Cuius sine arrha non consistit contractus. Arrha autem est indicatio contractus ..

3) Heimb. addit: εἰς τὸ διπλαῦν, quae tamen Codex non videtur habuisse.

4) Cod. ἐντρ.

5) Expl. fol. 72 71. Inc. fol. 150. 151.

βῶνα, εἰ μὴ ἐπειτέρητο παραχρῆμα τὸ τίμημα λαμβάνειν.

Καὶ ὁ δεδωκὼς ἐνέχυρον ἐπὶ τιμῆματι, καὶ ὁ τὸν προεσιῶτα ἐγγυησάμενος ἔχει κατὰ τοῦ προστήσαντος ἀγωγήν.

Ἐὰν ὁ προβαλλόμενος τὸν προεσιῶτα τελευταίῃσιν καὶ ὁ κληρονόμος αὐτῷ κέρηται, ἐνέχεται. καὶ ὁ ἐν ἀγνοίᾳ πρὸ ὑπεισελεύσεως αὐτῷ συναλλάξας ἔχει κατ' αὐτοῦ τὴν κατὰ⁶⁾ τῶν προστησάντων ἀγωγήν. εἰ δὲ καὶ ὁ φροντιστὴς μου ἢ ὁ ἐπιτρόπος μου ἢ ὁ κούρω τρω προστήσεται τὸν προεσιῶτα, χώρα καὶ κατ' ἐμοῦ τῆ κατὰ τῶν προστησάντων ἀγωγῆ, ὡς ἐμοῦ προβαλλομένου.

[ζ'. Παῦλ.] Ἀρμόζει κατ' αὐτοῦ τοῦ φροντιστοῦ γενικοῦ ὄντος.

[ζ'. Οὐλπιαν.] Τὸ αὐτὸ κἄν τις πραγματεῖαν πράττων προβάλλεται καὶ δεκτὸν ἡγήσωμαι.

Γίνονται προεσιῶτες καὶ ἄρθενες καὶ θήλειαι, ἐλεύθεροι καὶ δούλοι ἴδιοι καὶ ἀλλότριοι, καὶ προεσιῶσι πάντες. καὶ γυνὴ γάρ, ἐὰν προστήσῃ ἢ προσσταθῆ, ἐνέχεται, ὡς ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς τῆς κινουμένης κατὰ τοῦ προστήσαντος τὸν ἴδιον δούλον μαγίστορα τοῦ ἰδίου πλοίου. κἄν ἐπεξουσία ἢ δούλη ἢ ἄνηβος προστῆ, χώρα τῆ κατὰ τῶν προεσιῶτων ἀγωγῆ. οἱ⁷⁾ πολλοὶ γάρ παιδας καὶ παιδίους προεσιῶσιν ἐργαστηρίων.

ἦ. ΓΑΙΟΥ.⁸⁾ Αὐτὸς μέντοι ὁ ἄνηβος προεσιῶτων σὺν ἀσθενείᾳ τοῦ ἐπιτρόπου ἐνέχεται.

θ'. Οὐλπία. Εἰ δὲ χωρὶς ἀσθενείας αὐτοῦ προεσιῶσιν, οὐκ ἐνέχεται.

απακ. ΡΑΥ. δ. εξ ὡς βι. ιθ' τί. α' διγ. α' ἀρραβων ὁ πράτ. παρα ὡς τί. γ' τοῦ ιη βι. διγ. ε'.²⁾

στεφάνου. τοῦτο[ὸ νόησον, εἰ μὴ ἄρα] τὸ κατὰ προ. ... ἔθθα μ. αὐτὸν ἐνεχ. ἢ τὸ καὶ ἂν ἐνοχ. λαμβάνειν.

σημείωσαι ὅτι τὸ ἐγγυη. τιτουτ. περωτήσεται. προεσιῶτα.

κυρίλλου. εἰ μετὰ [τὴν] τελευτ[ῆν] τοῦ προστησάμενου συναλλάξει [ὁ] ἰνσιτ[ούτωρ] ἐχη ἰνσιτουτορ. προκουρατορ. μου ἢ κικῶ καὶ. ὁ προκουρατορ. τα. ἐπὶ νεγοτιόρουμ γεστόρουμ εἰ. το. τ. ζ'.

τοῦ. ο μα. τα. α δεξ. δια. ζ διγ. τοῦ παρόντος τί. ὅτι κἄν τελευτήσαντος συναλλ. κατὰ κινῶ.

ἀνωνύμου. ἀνάγν. θε. δ'.

..... αντος εἰκότως τῆ ἰνσιτουτορία κατέχεται ὁ γὰρ τῆ μανδάτι ὁμολογουμέν[ως] προ. ... εσθαι. διεσποτ. τοῦ. α διγ. ἀλλ. παραγραφῆ, εἰδὼς ὁ. ε. τ. ο. σ ἦτοι κιν. ὑπεξουσι. λλ. τὸ. προβαν. καὶ ἰνσιτου. γενόμενος δανεισ. χρ. ὁ ἰνσιτουτορ. ἐγ. αμ. μο. κ[ατὰ] το[ῦ] προεσιῶτ[ος] τὸν ὑπεξουσιον ὁ δὲ δανει. κατὰ δὲ τοῦ ὑπεξουσιου κινῶν ἐκβέλλεται τῆ] τοῦ [μικροδοικασίου] παραγραφῆ ὡς φησιν [ὁ οὐλικανὸς ἐν τῷ] παρόντι βι. τί. τελευτ. διγ. ζ. ἀνάγν. διγ. κ' καὶ θε. λ.

arrham, nisi mandatum ei fuerit, ut confestim pecuniam acciperet.

Et qui pignus ob pretium dedit, et qui pro L. 5. §. 15 institore fideiussit, habet adversus eum, qui praepo- rel. §. 16. posuit, actionem. D. XIV. 3.

Si is, qui institorem praeposuit, decesserit, et §. 17. 18. heres illo utatur, tenetur. Et qui per ignorantiam ante aditam hereditatem cum eo contraxit, adversus eum institoriam actionem habet. Sed et si procurator meus vel tutor meus vel curator praeposuerit institorem, locus est etiam adversus me institoriae actioni, quasi ego praeposuerim.

VI. Paul. Competit in ipsum procuratorem, si generalis sit. L. 6. D. eod.

VII. Ulpian. Idem est, et si quis negotium gerens praeposuerit et ratum habuero. L. 7. pr. D. eod.

Fiunt institores tam masculi quam feminae, liberi §. 1. 2. et servi proprii alienique, et praeposunt omnes. Nam et mulier, si praeposuerit vel praeposita sit, tenetur, et in actione, quae competit adversus eum, qui servum suum magistrum navi suae praeposuit. Licet filiafamilias vel ancilla vel pupillus praepositus sit, locus est institoriae actioni. Nam plerique pueros vel puellas tabernis praeposunt. et L. 8. D. eod.

VIII. Gaii. Ipse vero pupillus, si tutoris auctoritate praeponat, tenetur. L. 9. D. eod.

IX. Ulpia. Sin autem sine auctoritate eius praeposuerit, non tenetur. L. 9 rel. D. eod.

..... ut lib. XIX tit. I dig. II ut tit. 3 lib. XVIII dig. 5.

17. Stephani [ad l. 5 §. 16]. Hoc intellige, nisi forte ||

18. [Steph. ad l. 5 §. 16]. Nota, quod — — —

19. Cyrilli [l. 5 §. 17. 18]. Si post mortem praeposuerit, non tenetur ||

20. [Steph. ad l. 5 §. 17]. Hoc || ago.

21. Anonymi [ad l. 5 §. 17]. Lege them. 4.

6) In Cod. deest.
7) Sic apud Heimb. inscribitur: ἦ. Γαῦ.

8) Heimb. θ'. Οὐλπιαν.

L. 10. *Ι. ΓΑΙΟΥ. Ἐνάγεται μέντοι εἰς ὅσον ἐκ τούτου*
D. XIV. 3. *ἐγένετο εὐπορώτερος.*

L. 11. pr. *Εἰ⁹⁾ δὲ καὶ κληρονόμος ὁ ἄνηθος ἐγένετο τοῦ*
...D. 1094. *παρρηλώμενον ἐνάγεται ἕως αὐτῶν ἀποκλιθεῖσθαι ἀπὸ τῆς*

ἀλλ' οὐ χωρὶς αἰτίας ἐυλόγου.

§. 2—6. *ΙΑ'. Ὁ προστήσας ἐνέχεται, εἰ μὴ κωλύσει διὰ*
προγράμματος συναλλάξαι τῷ προσιῶτι. δεῖ δὲ τὸ
πρόγραμμα εἶναι, ἐνθα ἡ πραγματεία γίνεται, δυνά-
μενον ἐξ ἐπιπέδου ἀναγινώσκεισθαι, γράμμασι τοῖς
ἐν τῷ τόπῳ συγνάξουσι. τούτων γὰρ φυλαττομένων
οὐ δύναται λέγειν ὁ συναλλάξας, ὡς οὐκ ἴδῃ γράμ-
ματα ἢ οὐκ ἐθεώρησεν αὐτά. δεῖ δὲ τὸ πρόγραμμα
κεῖσθαι διὰ παντός ἐνανάγνωστον. ἐπειτοίγε ἐὰν ὑπὸ
παλαιότητος ἢ βροχῆς ἢ τινος ἑτέρου, ἢ αὐτοῦ τοῦ
προσιῶτος περιαιρηθέντος ἢ ἀμαρυνθέντος αὐτοῦ
συναλλάξει τις μὴ μετασχὼν τοῦ δόλου, ἔχει τὴν
κατὰ τοῦ προστησαμένου ἀγωγὴν. ὀφείλει δὲ ὁ ὄρος,

οὐ μόνον ἐπὶ τῆς ἰσπιτουρίας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάσης
ἀγωγῆς ἐνέχεται [ὁ ἀνηθος] εἰς ὁ γέγονε πλουσιώτερος, ὡς
βι. γ' τί. ε' διγ. λς' καὶ βι. δ' τί. δ' διγ. λδ'.

ἐν τῷ διγ. το[ύτω] συνήλαξέ τι ἢ ἐπ[οί]ησεν
ὡς ἐστὶ πανταχού.

ἀνωνύμου. ἐν τῷ καιρῷ τῆς προκατόφσεως σκοπεῖται,
εἰ γέγονε πλουσιώτερος, ὡς βι. γ' τί. ε' διγ. λς' καὶ βι. δ'
τί. δ' διγ. λδ'.

ὥστε καὶ ἐγκαλοῦνται οἱ ἐπίτροποι εἰ δὲ οἱ ἐπίτροποι ..
..... τὸν ἰσπιτούρα μὴ ἀπεκώρησαν, εἰ καὶ ὁ τεσιώτερος
αὐτὸν προ[ε]βαλλετο.

τοῦτο γὰρ λέγει, ὅτι κὰν ἔληται υἱὸν ὁ τὸν ἰσπιτούρα
προσησάμενος, κατέχει τὴν ἰσπιτουρίαν⁹⁾ ἐπὶ τῷ δὲ λό[γῳ]
δύναται βοηθεῖσθαι διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως, καθὼς μέντοι
κογνίται.

ἴσθι γὰρ ἀποκαταστάσεις καθὼς κογνίται γίνονται, ὡς βι. δ'
τί. δ' διγ. ιβ' γ' καὶ [ις' καὶ] βι. β' τοῦ κώδ. τί. κ' ο') διατ. γ'.

εἰ προέγραψα τῷ ἰσπιτούρῳ μηδὲνα συναλλάξαι, οὐ κατέ-
χομαι, κὰν ὁ συναλλάξας αὐτῷ ἀγράμματος ἢ . εἰ δὲ [ἀ]πα-
[λεί]φθῃ [ἢ γραφῆ], κατέχομαι, κὰν [ὁ] ἰσπιτούρῳ ἀπή-
λειψε⁹⁾, εἰ μὴ συν[ί]δῃ ὁ συναλλάξας. δύναται ὁ προϊστάων
ὄρους ἐπιθέσει, [ὥστε] ἐπὶ ἐνεχίρων ἢ ἐγγυητῶν συναλ-
λάξαι ἢ τῷδε συναλλάξαι. εἰ δὲ ἄλλο τι πρὸς ἄλλον κωλύσει
συναλλάττειν, οὐδε[μίαν] ποιεῖ κωλύειν. εἰ δὲ πρὸς πάντας
κωλύσει, οὐκέτι ὁ προϊστάων .. κατὰ προλ. .
..... συναλλάττει ..

— — — — — προγραψ ... ἰσπιτου. ρ. συγγι-
νώσκειται π ... λε μ οὐκ ἴδυναι τὴν προ-
γραφήν ἀναγνῶναι, τουτεστ ματαιῶς λέγειν, ὅτι οὐκ
ἴδῃ, [ὅτι] προέκειτο ἢ γραφῆ φανε οὐ δύ-
ναται τοῦτο προβάλλεσθαι. καὶ σῆ. ὅτι ὁ ἀγνοῶν τὰ πᾶσι
ἐγνωσμένα οὐ συγγινώσκειται. σῆ. γὰρ τοῦτο ποτέ τις καὶ
φακίον ἀγνοῶν καὶ περὶ ζημίης ἀγωνίζομενος οὐ συγγινώ-
σκειται.

ὑπὸ κλητοῦ τυχὸν ἢ κληροτοῦ.

εἰ μὴ ἄρα συγκαουρήσει αὐτῷ ὁ δανειστής. τί γὰρ;
εἶπεν αὐτῷ ἠθέλ. .. δανείσῃ τι ἰδοὺ ὁ παρεχόμενος ἀναχωρῶ
καὶ αὐτὸς εἴηρε τὰ παρὰ καὶ ὡς ... αὐτῆς διηρ. .. ὡς
..... οὐκ τὴν ἰσπιτουρίαν.

οἷον ἵνα προγράφηται ἕως π εχ .. ἕαστον ἦν αὐτῷ
καταλλάττειν ἢ ἐπὶ τῷ καταβαλεῖν τὸν δανειστὴν τὰ νομίσματα
τοῖς πωλῆ[σασί] τῷ ἰσπιτούρῳ ἢ ἀπλῶς ἕτερον ὄρον, ἵνα
πρ προγραψ⁹⁾

X. *Gaii. Convenitur tamen in quantum ex eo*
factus est locupletior.

Sed et si pupillus heres extiterit ei, qui prae-
posuit, tenetur, donec eum removerint tutores, Minor.....
προστασία.

causa.

XI. *Qui praeposuit tenetur, nisi prohibuerit pro-*
scriptione, quominus contraheretur cum institore. Pro-
scriptio autem esse debet, ubi negotiatio exeretur,
ut de plano legi possit, literis eo loco frequen-
tatis. His enim observatis, non potest dicere, qui
contraxit, se ignorasse literas vel non vidisse eas.
Proscriptio autem perpetuo prostare debet, ut bene
legi possit. Alioquin si quis, quum illa vetustate
vel pluvia vel qua alia re vel ab ipso institore sub-
lata sit vel obscurata, contraxerit nec doli particeps
fuerit, institoriam actionem habet. Debet autem con-
ditio, sub qua quis praeponitur, servari. Quodsi

22. [*Anon. ad l. 10*]. *Non solum in institoria*
actione, sed in qualibet actione tenetur pupillus in
quantum factus est locupletior, ut dictum est lib. II
tit. 5 dig. 36 (37 pr.) et lib. IV tit. 4 dig. 34.

23. [*Anon. ad l. 10*]. *In hoc dig.*
contraxit aliquid sive gessit, sicuti ubique dictum est

24. [*Anonymi ad l. 10*]. *Litis contestatae tempore*
spectatur, an locupletior factus sit, ut dictum est lib. III
tit. 5 dig. 36 (37 pr.) et lib. IV tit. 4 dig. 34.

25. [*Steph. ad l. 11 pr.*]. *Ut adeo tutores acu-*
sentur institorem non removerunt, si vel
testator eum praeposuerit.

26. [*Steph. ad l. 11 §. 1*]. *Hoc enim dicit, eum, qui*
institorem praeposuit, si vel filium elegerit, institoria
teneri; alia autem ratione adiuvari posse per n in-
tegrum restitutionem, causa scilicet cognita.

27. [*Anon. ad l. 11 §. 1*]. *Scias enim, in integrum*
restitutiones causa cognita procedere, ut dictum est
lib. IV tit. 4 dig. 12, 13 et 16 et lib. II Cod. tt. 21
const. 3.

28. [*Cyr. l. 11 §. 2—6*]. *Si proscripserim, ne quis*
cum institore contrahat, non teneor, licet, qui contraxit
cum eo, illiteratus sit. Si vero oblitterata sit proscr-
iptio, teneor, etiamsi ipse institor eam oblitteravit, nisi
consciens fuerit, qui contraxit. Qui praeponit, condi-
tionem ponere potest, ut sub pignoribus vel fideiusseri-
bibus contrahatur, vel cum hoc contrahatur. Si tamen
alias cum alio contrahi vetuit, nullam prohibitionem
inducit: sed si omnes prohibuit, non amplius
qui praeposuit — — —

29. [*Steph. ad l. 11 §. 3*]. — — — — — *non potuit*
proscriptionem legere, id est frustra dicere, se
ignorasse, quod proscriptum esset non
potest hoc obicere. Et nota, quod non excusatur, qui
ignorat, quae omnibus nota sunt. Nimirum hoc nota,
quando quis factum ignorans et de damno vitando cer-
tans non excusetur.

30. [*Steph. ad l. 11 §. 4 verb: vel quo simili*].
Fumo forte vel pulvere.

31. [*Steph. ad l. 11 §. 4 verb: nisi particeps*].
Nisi forte creditor doli eius particeps fuerit. Quid
enim? — — — — — institoriam.

32. [*Steph. ad l. 11 §. 5 verb: certa lege*]. *Putat*
ut proscriptum sit, usque permutari, sive
ad hoc, ut creditor pecuniam solvat iis, qui institori
*vendiderunt, sive simpliciter aliam conditionem
.....*

9) *Heimb: ια'. Οὐ λπειαν.*

o) *Cod. κ'.*
p) *Cod. ἀπέλειψε.*

q) *Expl. fol. 150. 151. Inc. fol. 128. 131.*